

Шершова Т.В.

аспірант,

Науковий керівник: Дячук В.П.

кандидат культурології, доцент,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

РЕГІОНІКА ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ПОЛТАВЩИНИ

Останнім часом до проблеми ідентичності української культури в світовому просторі звертається все більше вчених, отже дана тема є актуальною. Регіональна культура має свої особливості, які складають загальнонаціональні риси українського менталітету. Дослідження у даній галузі привертають увагу науковців, оскільки саме вони виявляють специфіку культурного розвитку регіону – як складової України.

Висвітленню культури Полтавщини присвячені праці А. Литвиненко [3], Н. Семергей [5], В. Ханко [7], О. Лобач, Г. Дзюби [2], Л. Івахненко; чисельні дослідження присвячені поняттю «етнокультура»: Г. Філіпчук [6], О. Ануфрієв [1], Ю. Новикова, Н. Оксютівич [4]. Проте дане питання не достатньо вивчене і не перестає бути цікавим для сучасних науковців.

Зі здобуттям Україною незалежності поживляється інтерес істориків, етнографів і музикознавців до музичної фольклористики. Виходять ґрунтовні праці з теорії та історії української музики: «Історія української музики» М. Грінченка, «Нарис історії української музики» А. Ольховського, «Українська музика та пісня» В. Костенка, низка монографій з окремих питань української музичної культури.

Регіоніка – відносно новий напрямок дослідження, який багатогранно вивчає суспільну діяльність та явища певного регіону, його історію, економіку та культуру. Етнорегіональний розподіл українських земель був здійснений ще у XVII столітті французьким топографом Гійомом Левассер де Бопланом, який на той час виділяв вісім регіонів: Поділля, Волинь, Брацлавщину, Чернігівщину, Покуття, Київщину, Сіверщину та Угорську Русь.

У XVIII столітті Україна умовно була поділена на дві частини: Правобережжя та Лівобережжя (О. Ф. Шафонський). Проте на початку XIX століття український лінгвіст П. Білецький-Носенко спробував відтворити наступні частини українських земель: Січ Запорожську, Полісся, Литву, Покуття, Цесарщину, яка розділена на Ладемерію та Галицію.

Вперше Полтавщина виділена була як окремий регіон у 1976 році в Музеї народної архітектури та побуту України. Раніше ж вона належала до центральних українських земель, які в літературних джерелах вважалися центром етнічного формування українців, їхньої мови та культури. Саме у даному регіоні сформувалися та збереглися яскраво виражені регіональні риси художньої культури, які сміливо можна віднести до загальнонаціональних.

Останнім часом усе більшу увагу науковців цікавить краєзнавчий аспект дослідження різних сфер культури України. Культура Полтавщини привернула увагу науковців ще на початку XX століття, коли цей регіон став

територіально-адміністративно автономний. Саме ця земля багата на культурно-мистецькі національні традиції, які є складовою самодостатньої і самобутньої духовної спадщини українського народу. На терені регіону сформувалися загальнонаціональні риси українського менталітету, саме митці-полтавці виявилися реформаторами і фундаторами літературної (І. П. Котляревський) і музичної (М. В. Лисенко) мов [3].

Отже, для відтворення цілісної історико-культурної картини України, необхідно осмислити регіональну культуру краю, дослідити процеси, які відбуваються на цій території.

Музична культура завжди була невід'ємною складовою суспільно-історичних процесів та вагомим чинником національного відродження, де українська ідея реалізується за допомогою самовираження в пісні, створення товариств та організацій, налагодження гастрольно-концертного життя, становлення рівня музичної освіти.

Останнім часом інтерес науковців до історичного минулого поживляється, оскільки воно є цінним досвідом для вирішення різноманітних питань сучасної мультикультури, а також визначником самобутності розвитку музичного життя певного регіону, в нашому випадку, Полтавщини. Все це сприяє плідному обміну культурними цінностями в межах своєї держави та між різними національними громадами.

Своєрідність полтавського фольклору визначається декількома факторами. Народна музика приємно вражає різноманітністю жанрової тематики та багатством музично-виразних засобів. Далеко за межами Полтавщини відомі своєю творчою діяльністю Раїса Кириченко, гурт «Краяни», хор «Калина». сучасний, молодий гурт «Діти Фрістайлу», які є продовжувачами творчості колись культової групи «Фрістайл» та ін. Репертуар співаків складають різноманітні твори, в тому числі народні пісні у сучасній обробці.

Розгляд національної культури крізь призму розвитку музичного життя окремого регіону відкриває нові можливості її вивчення, визначає місце даного регіону не лише у складі України, але й в загальноєвропейському соціокультурному просторі.

Музичне життя на полтавських землях розвивалося поступово – це козацький фольклор, діяльність кобзарів, яка призвела до утворення кобзарської школи в Україні, домашнє музикування, поступове формування системи музичної освіти, становлення концертно-театрального руху та хорового співу. Зараз це осередок активної концертної діяльності, фестивального руху та пісенної культури.

Отже, регіональне становлення Полтавщини у соціокультурному просторі потребує подальших розвідок, оскільки розмаїття та глибина творчості та культурних надбань вражає. Існують малодосліджені галузі, та кшталт народнопісенного виконавства даного регіону.

Список використаних джерел:

1. Ануфрієв О. М. Етнокультура в системі національної культури: учбово-методичний посібник. К., 1995. 53 с.
2. Дзюба І. «Українська культура» в контексті української культури: вст. стаття // Українська культура: лекції за ред. Д. Антоновича. К.: Либідь, 1993. С. 5-13.
3. Литвиненко А. І. Музична культура Полтавщини ХІХ – початку ХХ століття в аспектах регіонального джерелознавства: дис. канд. мистецтвознав.: 17.00.01 «Теорія та історія культури». Нац. музична академія України ім. П. І. Чайковського. К., 2006. 207 с.
4. Оксютювич М. О. Етнокультура в контексті глобалізаційних процесів: соціально-філософський аналіз: автореф. дис.. канд.. філософ. наук 09.00.03. Житомир, 2014. 17 с.
5. Семергей Н. В. Полтавщина в українському національному відродженні ХІХ ст.: дис. канд.. істор. Наук: 07.00.01 «Теорія та історія культури». Київ. ін.-т залізн. транспорту. К., 1996. 202 с.
6. Філіпчук Г. Г. Українська етнокультурна в змісті національної загальної та педагогічної освіти: дис.. д-ра пед. наук 13.00.04; 13.00.01. К., 1996. 469 с.
7. Ханко В. Полтавщина: плин мистецтва, діячі: мистецтвознавчі праці. К.: Видавець О. Ханко, 2007. 512 с.